

Latvijas Republika
VENTSPILS PILSĒTAS DOME

Jūras iela 36, Ventspils, LV3601, Latvija, tālr.: 63601100, e-pasts: dome@ventspils.lv

LĒMUMS

Ventspilī

2019.gada 13. septembrī

Nr.86
(protokols Nr.16; 1.§)

Par būtiskiem pārkāpumiem Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas piedāvātās administratīvi teritoriālās reformas virzībā un jauna Ventspils novada izveidē

2019. gada 21. martā Saeima pieņēma paziņojumu «Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu», tādējādi informējot Latvijas sabiedrību, ka Saeima ir «nolēmusi turpināt 1998. gadā iesāktu teritoriālo reformu». No šī Saeimas paziņojuma arī izriet uzdevums Ministru kabinetam, pēc konceptuālā ziņojuma par administratīvi teritoriālo iedalījumu sagatavošanas, saskaņā ar Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. pantu, par to konsultēties ar pašvaldībām.

Ministru kabinets 2019. gada 14. maija sēdē pieņēma zināšanai informatīvo ziņojumu «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» (Ministru kabineta sēdes protokols Nr. 24., 23. §) un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai uzdeva organizēt un nodrošināt konsultācijas ar pašvaldībām un sabiedrību par šajā informatīvajā ziņojumā noteikto administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli.

2019. gada 23. jūlijā norisinājās Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra J. Pūces tikšanās ar Ventspils pilsētas pašvaldības domes un Ventspils novada pašvaldības domes deputātiem, kurā ministrs prezentēja informatīvo ziņojumu «Par sabiedriskajai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli», organizējot iluzoras konsultācijas (bez norises konsultāciju protokolēšanas, viedokļu fiksēšanas un izvērtēšanas utt.) ar Ventspils pilsētas pašvaldības domes deputātiem. Prezentācijas laikā ne tikai tika būtiski ierobežotas Ventspils pilsētas domes deputātu tiesības izteikties par informatīvo ziņojumu «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli», bet arī netika sniegtas atbildes uz deputātu uzdotajiem jautājumiem par Ventspils pilsētas iedzīvotāju kopienas tiesību ierobežojumiem, ko paredz jaunizveidojamā Ventspils novada risinājums. 2019. gada 2. augustā šie jautājumi tika nosūtīti Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai. 2019. gada 5. septembrī Ventspils pilsētas dome saņēma Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Reģionālās politikas departamenta Reģionālās attīstības plānošanas nodaļas vecākās ekspertes I. Jurevičas sniegtas atbildes, ko izvērtējot, secināms, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sniegtās atbildes ir vispārīgas un nav sniegtas pēc būtības. Tādējādi uzskatāms, ka Ventspils pilsētas pašvaldība līdz šim

brīdim nav saņēmusi atbildes pēc būtības uz uzdotajiem jautājumiem, tādējādi ierobežojot Ventspils pilsētas pašvaldības tiesības piedalīties konsultācijās par informatīvo ziņojumu «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» un tajā ietverto veidojamo Ventspils novada pašvaldību.

Ņemot vērā to, ka šobrīd Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas piedāvātā administratīvi teritoriālās reformas virzīšanas procesā netiek ievērotas Ventspils pilsētas pašvaldības un tās iedzīvotāju tiesības konsultēties par pilsētas administratīvo robežu grozīšanu, un, pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantu, Eiropas Vietējo pašvaldību hartas 5. pantu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. pantu, likuma «Par pašvaldībām» 21. panta pirmās daļas 4. punktu, Ventspils pilsētas domes Likumības komisijas 2019. gada 12. septembra sēdes ieteikumu, Ventspils pilsētas domes Sociālo jautājumu komitejas 2019. gada 12. septembra sēdes atzinumu,

Ventspils pilsētas dome **nolemj:**

1. Apstiprināt šī lēmuma pielikumā esošo Juridisko izvērtējumu par Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas konsultāciju ar Ventspils pilsētas pašvaldību norises tiesiskumu un to rezultātu atbilstību tiesību aktu prasībām.

2. Atzīt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas konsultācijas ar Ventspils pilsētas pašvaldības domi un šo konsultāciju laikā piedāvāto Ministru kabineta 2019. gada 14. maija informatīvajā ziņojumā «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli», kas ietver priekšlikumu par jaunas administratīvas teritorijas ar jaunu administratīvo centru – «35. Ventspils novads (Ventspils pilsēta) un ietilpstošās teritoriālās vienības – 35.1. Ances pagasts; 35.2. Jūrkalnes pagasts; 35.3. Piltenes pagasts; 35.4. Piltenes pilsēta; 35.5. Popes pagasts; 35.6. Puzes pagasts; 35.7. Tārgales pagasts; 35.8. Ugāles pagasts; 35.9. Usmas pagasts; 35.10. Užavas pagasts; 35.11. Vārves pagasts; 35.12. Ventspils pilsēta; 35.13. Zīru pagasts; 35.14. Zlēku pagasts» izveidošanu, par juridiski nekorektu un netaisnīgu, jo konsultāciju gaitā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Ministru kabinetam sagatavotajā konceptuālajā ziņojumā «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projektā nav fiksēti un izvērtēti konsultācijās ar Ventspils pilsētas pašvaldības domi vietējo deputātu izteiktie iebildumi un priekšlikumi, kā arī tie nepamatoti nav tikuši ņemti vērā.

3. Aicināt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju izpildīt Saeimas 2019. gada 21. martā paziņojumā «Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu» uzdoto uzdevumu, par konceptuālo ziņojumu par administratīvi teritoriālo iedalījumu, konsultēties ar Ventspils pilsētas pašvaldību, tādējādi ievērojot Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. pantu un respektējot Ventspils pilsētas pašvaldības iedzīvotāju konstitucionālās tiesības piedalīties pašvaldības darbā.

4. Atzīt Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projektā paredzēto priekšlikumu par jaunas administratīvas teritorijas ar jaunu administratīvo centru – «36. Ventspils novads (Ventspils pilsēta) un ietilpstošās teritoriālās vienības – 36.1. Ances pagasts; 36.2. Jūrkalnes pagasts; 36.3. Piltenes pagasts; 36.4. Piltenes pilsēta; 36.5. Popes pagasts; 36.6. Puzes

pagasts; 36.7. Tārgales pagasts; 36.8. Ugāles pagasts; 36.9. Usmas pagasts; 36.10. Užavas pagasts; 36.11. Vārves pagasts; 36.12. Ventspils pilsēta; 36.13. Ziru pagasts; 36.14. Zlēku pagasts» izveidošanu par nepamatotu, pavirši izstrādātu un Ventspils pilsētas pašvaldības iedzīvotāju interesēm neatbilstošu, jo tas:

4.1. nav pamatots ar rūpīgi izstrādātu visaptverošu analīzi par Ventspils pilsētas pašvaldības administratīvajiem un tās administratīvo teritoriju raksturojošiem sociālekonomiskajiem kritērijiem, kā arī pēc savas būtības paredz vienīgi pilsētas administratīvo robežu grozīšanu, kas neatbilst administratīvi teritoriālās reformas būtībai;

4.2. neietver skaidri definētu Ventspils pilsētas pašvaldības un tās administratīvās teritorijas reformēšanas mērķi, par kuru panākta vienošanās ar Ventspils pilsētas pašvaldības domi un pašvaldības iedzīvotājiem;

4.3. neietver sociāli ekonomisku pamatojumu, īpaši attiecībā uz Ventspils pilsētas pašvaldības iedzīvotāju ekonomisko apstākļu izmaiņu izvērtējumu visā jaunizveidojamā Ventspils novada administratīvajā teritorijā, garantējot iedzīvotāju dzīves apstākļu nepasliktināšanos un pakalpojumu pieejamību;

4.4. nesatur iespējamo izmaiņu ietekmes analīzi saistībā ar jaunizveidojamā Ventspils novada teritorijas lielumu gan no ekonomiskās produktivitātes, gan no vietējās demokrātijas kvalitātes viedokļa;

4.5. nesatur skaidru Ventspils pilsētas pašvaldības reorganizācijas plāna piedāvājumu un reorganizācijas izmaksu analīzi un to finanšu avotus.

5. Konstatēt, ka Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projektā ietvertais priekšlikums, kas paredz jaunas administratīvas teritorijas ar jaunu administratīvo centru – «36. Ventspils novads (Ventspils pilsēta) un ietilpstošās teritoriālās vienības – 36.1. Ances pagasts; 36.2. Jūrkalnes pagasts; 35.3. Piltenes pagasts; 35.4. Piltenes pilsēta; 36.5. Popes pagasts; 36.6. Puzes pagasts; 36.7. Tārgales pagasts; 36.8. Ugāles pagasts; 36.9. Usmas pagasts; 36.10. Užavas pagasts; 36.11. Vārves pagasts; 36.12. Ventspils pilsēta; 36.13. Ziru pagasts; 36.14. Zlēku pagasts» izveidi rada tiesiskas sekas, kas pārkāpj Latvijas kā neatkarīgas un demokrātiskas valsts pamatā esošo pašvaldības principu, kā arī taisnīguma, samērīguma un tiesiskās palāvības principus, un ir pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantu, Eiropas Vietējo pašvaldības hartas 5. pantu, kā arī Eiropas Padomes Ministru Komitejas rekomendācijas dalībvalstīm par vietējo un reģionālo iestāžu robežu un/vai struktūras reformu procesiem un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) rekomendācijās par labu sabiedrisko konsultāciju praksi ietverto labas pārvaldības principu.

6. Pieņemot zināšanai Ventspils novada pašvaldības domes 2019. gada 22. augusta lēmumu «Par attieksmes izteikšanu administratīvi teritoriālās reformas jautājumā un publiskas vēstules nosūtīšanu» (sēdes protokols Nr. 47, 1. §), tādējādi respektējot Ventspils novada pašvaldības tiesības turpināt pašvaldības darbu esošajās novada robežās un atbalstot novada pašvaldības domes lēmuma pielikumā pievienoto aicinājumu vēstulē Latvijas Valsts augstākajām amatpersonām un institūcijām

apturēt teritoriālās reformas virzību pēc pašreiz izstrādātā modeļa, un nodrošināt «secīgu, nesasteigtu un demokrātisku taktiku teritoriālās reformas modeļas ieviešanā».

7. Aicināt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju informēt Ventspils pilsētas domi par šī lēmuma 3. punkta izpildi.

Sēdes vadītājs,
Domes priekšsēdētāja 1.vietnieks
sadarbības jautājumos

G. Blumbergs

JURIDISKAIS IZVĒRTĒJUMS

par Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas konsultāciju ar
Ventpils pilsētas pašvaldību norises tiesiskumu un to rezultātu atbilstību tiesību aktu prasībām

I Saeimas 2019. gada 21. marta paziņojuma «Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu» raksturojums

[1] 2019. gada 21. martā Saeima ir pieņēmusi paziņojumu «Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu», tādējādi informējot Latvijas sabiedrību, ka Saeima ir «nolēmusi turpināt 1998. gadā iesākto teritoriālo reformu un līdz 2021. gadam izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, kas spēj nodrošināt tām likumos noteikto autonomo funkciju izpildi salīdzināmā kvalitātē un pieejamībā un sniedz iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus par samērīgām izmaksām».¹

Vienlaikus no šī Saeimas paziņojuma izriet, ka Ministru kabinets pēc konceptuālā ziņojuma par administratīvi teritoriālo iedalījumu sagatavošanas un konsultācijām ar pašvaldībām saskaņā ar Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. pantu izstrādā un līdz 2019. gada 1. decembrim iesniedz Saeimai likumprojektu, kurā nosaka: 1) valsts administratīvo teritoriju izveidošanas kritērijus, administratīvi teritoriālo iedalījumu un tā veidus; 2) administratīvo teritoriju un novadu teritoriālā iedalījuma vienību izveidošanas, uzskaites un robežu grozīšanas kārtību, kā arī administratīvo centru noteikšanas nosacījumus un kārtību; 3) apdzīvoto vietu statusa noteikšanas un uzskaites kārtību un attiecīgo institūciju kompetenci; 4) kārtību, kādā tiek pabeigta administratīvi teritoriālā reforma un sagatavotas 2021. gada pašvaldību vēlēšanas; 5) kārtību, kādā pašvaldībām tiek piešķirti valsts finanšu līdzekļi administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai; 6) nosacījumus pašvaldību budžetu apstiprināšanai un saistību pārņemšanai, kā arī rīcībai ar pašvaldību finanšu līdzekļiem un mantu administratīvi teritoriālās reformas ietvaros; 7) citus jautājumus, kas izriet no konceptuālā ziņojuma.²

Tādējādi Saeima uzdod Ministru kabinetam: 1) sagatavot konceptuālo ziņojumu par administratīvi teritoriālo iedalījumu; 2) saskaņā ar Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. pantu par konceptuālo ziņojumu par administratīvi teritoriālo iedalījumu veikt konsultācijas ar pašvaldībām; 3) izstrādāt un līdz 2019. gada 1. decembrim iesniegt Saeimai jaunu administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumprojektu.

II Ministru kabineta 2019. gada 14. maija informatīvā ziņojuma «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» raksturojums

[2] Ministru kabinets 2019. gada 14. maija sēdē pieņēma zināšanai informatīvo ziņojumu «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» (Ministru kabineta sēdes protokols Nr. 24., 23. §). Vienlaikus Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai tika uzdots: 1) organizēt un nodrošināt konsultācijas ar pašvaldībām un sabiedrību par šajā informatīvajā

¹ Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu: Saeimas paziņojums. *Latvijas Vēstnesis*, 2019. gada 22. marts, Nr. 58 (6397).

² Turpat.

ziņojumā noteikto administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli; 2) pēc noteiktajām konsultācijām, līdz 2019. gada 2. septembrim izstrādāt un iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā konceptuālo ziņojumu par administratīvi teritoriālo iedalījumu; 3) vienlaikus nodrošināt informatīvo kampaņu un komunikāciju ar sabiedrību par administratīvi teritoriālās reformas jautājumiem šim mērķim piešķirto valsts budžeta līdzekļu apmērā.³

[2.1] No Ministru kabineta informatīvā ziņojuma teksta izrietēja, ka esošo 119 administratīvo teritoriju vietā publiskai apspriešanai tiek izvirzīts 35 administratīvo teritoriju modelis, nolemjot jaunās administratīvās teritorijas veidot ap reģionālās un nacionālās nozīmes attīstības centriem (atsevišķi skatot Pierīgas jautājumu). Jaunajā teritoriālā iedalījuma modelī teritorijas piedāvāts iedalīt divos pamatveidos: 1. Republikas pilsētās – Rīga un Jūrmala. 2. Novados, kurus iedala: novadu pilsētās un novadu pagastos. Konsultāciju norises juridiskās procedūras Ministru kabineta informatīvā ziņojuma tekstā netika aprakstītas.⁴

[2.2] Republikas pilsētu raksturojumam un to administratīvo teritoriju izmaiņu pamatošanai ziņojuma projektā tika veltīta viena apakšnodaļa, kas sastāvēja no piecām vispārīgām rindkopām [1 (viena) A4 formāta lapa no informatīvā ziņojuma 60 (sešdesmit) lapām]. Šajās piecās rindkopās bez pamatojuma un deklaratīvā formā tika apgalvots, ka pašlaik republikas pilsētas ar ap tām esošajiem novadiem neveido vienotu administratīvu, ekonomisku un saimniecisku vienību, un nesekmē šo teritoriju potenciāla pilnvērtīgu izmantošanu. Turklāt ziņojumā bez papildus argumentiem tika arī norādīts, ka «pilsētu kā atsevišķu pašvaldību pastāvēšana nav ilgtspējīga». Informatīvais ziņojums netika ietverts republikas pilsētu raksturojums un to robežu izmaiņu nepieciešamības pamatojums. Tāpat netika norādīts jebkāds pamatojums republikas pilsētu skaita samazinājumam un divu republikas pilsētu saglabāšanai.⁵

[2.3] Pirms Ministru kabineta informatīvā ziņojuma «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» projekta sagatavošanas ar Ventspils pilsētas pašvaldību konsultācijas nenotika.

Savukārt no informatīvā ziņojuma projekta teksta var izsecināt, ka Ventspils pilsēta kā administratīva teritorija un pašvaldība iepriekš nav tikusi atsevišķi pētīta un tekstā tā pārsvarā tika pieminēta tikai kā informatīvs statistikas piemērs [10 (desmit) gadījumos] vispārējās situācijas valstī raksturojumam (skat. Tabula Nr. 1), neizvērtējot Ventspils pilsētas pašvaldība teritoriālās kopienas iedzīvotāju vajadzības, pašvaldības nodrošināto pakalpojumu standartus un ar unikālo ventspilnieka identitāti saistītās vērtības.

Papildus tam termiņš ar uzdevumu Ventspils pilsētas pašvaldībai izvērtēt šī ziņojuma projektu tika noteikts nesamērīgi īss, proti, **tikai 6 (sešas) dienas** [no 2019. gada 10. aprīļa līdz 2019. gada 16. aprīlim (18. aprīlī Latvijas Pašvaldību savienībai, kas apkopoja visu pašvaldību viedokļus, jau bija Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai jāsniedz savs atzinums)], kas šādam svarīgam lēmuma projektam, neesot pašvaldības iepriekšējai izpētei, bija nepieļaujami, kā arī no juridisko procedūru viedokļa bezmērķīgi un absolūti demonstratīvi formāli.

Tabula Nr. 1

³ Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli: MK ziņojums. 2019. gada 14. maijs, MK sēdes protokols Nr. 24., 23. §. <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40472896>.

⁴ Turpat, 24.-25. lpp.

⁵ Turpat, 4.-5. lpp.

Nr.	Informatīvajā ziņojumā minētais formulējums	Atsauce informatīvā ziņojuma tekstā
1.	2.	3.
1.	Arī pēc 2009. gada īstenotās teritoriālās reformas praksē ir gadījumi, kad blakus esošu novadu pašvaldību administrācijas iestādes un uzņēmumi tiek izvietoti republikas pilsētās. Piemēram, Ventspils novada administratīvais centrs atrodas Ventspilī [..].	Apakšnodaļa «Republikas pilsētas» 2. rindkopa, 4. lpp.
2.	Ventspils - 1990 – 50 235, 2008 – 41 319, 2018 – 34 855.	Apakšnodaļa «Republikas pilsētas», 1. tabula «Iedzīvotāju skaits republikas pilsētās gada sākumā», 7. rinda, 5. lpp.
3.	Ventspils - 481 299 [Plānotās iemaksas pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā (euro)].	Apakšnodaļa «Pašvaldību finanšu izlīdzināšana», 2. Tabula «Pierīgas novadu pašvaldības, kā arī Rīgas, Ventspils un Jūrmalas pilsētas pašvaldības», 3. rinda, 13. lpp.
4.	9. Ventspils: 2000 – 43951, 2009 – 40676, Izmaiņas 2000.–2009. gadā -7%, 2018 – 34855, Izmaiņas 2009.–2018. gadā - 14%.	2. pielikums «Iedzīvotāju skaits (gada sākumā) un tā izmaiņas republikas pilsētās un novados 2000.–2018. gadā. Dati: CSP, aprēķins – VARAM», 9. rinda, 31. lpp.
5.	10. SIA «Ventspils Labiekārtošanas kombināts» – poligons «Pentuļi» Ventspils novadā – Ventspils pilsēta [..].	5. pielikums «Kopīgi izveidotās kapitālsabiedrības», 10. rinda, 37. lpp.
6.	26. SIA «Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca» - Ventspils pilsēta [..].	5. pielikums «Kopīgi izveidotās kapitālsabiedrības», 26. rinda, 38. lpp.
7.	6. Pašvaldība - Ventspils - (Administratīvie izdevumi, EUR/ iedz.) 2017 - 65,5, 2016 - 56,5, 2015 - 55,2, 2014 - 49,5, vidējais 4 gados - 56,7.	6. pielikums «Pašvaldību indikatīvie administratīvie izdevumi (EUR/iedz.)», 6. rinda, 39. lpp.
8.	7. Pašvaldība - Ventspils - (Administratīvie izdevumi, %) 2017 - 4,2%, 2016 - 4,7%, 2015 - 4,7%, 2014 - 4,7%, vidējais 4 gados - 4,6%.	7. pielikums Pašvaldību indikatīvie administratīvie izdevumi (% no kopbudžeta), 7. rinda, 42. lpp.
9.	35. Administratīvā teritorija - Ventspils – Ventspils novads, Ventspils pilsēta (tajā ietilpstošie novadi un pilsētas), iedzīvotāju skaits uz 01.01.2019. (PMLP) – 49 819 (Ventspils novads - 11 760, Ventspils pilsēta - 38 059), Deputātu skaits novados un pilsētās uz šo periodu 28 (Ventspils novads - 15, Ventspils pilsēta - 13), Deputātu skaits jaunajā administratīvajā teritorijā – 19; deputātu skaita izmaiņas – -9.	8. pielikums «Deputātu skaits administratīvajās teritorijās atbilstoši pašreizējiem Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likuma nosacījumiem un piedāvājums atbilstoši jaunajam administratīvi teritoriālajam iedalījumam», 35. rinda, 48. lpp.
10.	35. Administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs – Ventspils novads (Ventspils pilsēta); Tajā ietilpstošās teritoriālās vienības – 35.1. Ances pagasts; 35.2. Jūrkalnes pagasts; 35.3. Piltenes pagasts; 35.4. Piltenes pilsēta; 35.5. Popes pagasts; 35.6. Puzes pagasts; 35.7. Tārgales pagasts; 35.8. Ugāles pagasts; 35.9. Usmas pagasts; 35.10. Užavas pagasts; 35.11. Vārves pagasts; 35.12. Ventspils pilsēta; 35.13. Ziru pagasts; 35.14. Zlēku pagasts.	9. pielikums «Sabiedriskai apspriešanai izvirzāmais teritoriālā iedalījuma modelis: administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un tajās ietilpstošās teritoriālās vienības», 9. rinda, 60. lpp.

[2.4] Ventspils pilsētas pašvaldība 2019. gada 17. aprīlī nosūtīja Latvijas Pašvaldību savienībai un Latvijas Lielo pilsētu asociācijai «Izziņu iebildumiem/ priekšlikumiem par Informatīvo ziņojumu «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli»» (vēstule Nr. 1-100/1699), norādot 17 (septiņpadsmit) būtiskus ziņojuma projektā konstatētos trūkumus, kas galvenokārt bija saistīti ar nekorektu apgalvojumu paušanu un neprecīzu datu izmantošanu, kā arī kopumā tika konstatēts, ka «Informatīvais ziņojums tikai piedāvā pašvaldību apvienošanu nesniedzot priekšlikumus: 1. kā izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas; 2. autonomo funkciju izpildes salīdzināmās kvalitātes kritērijus; 3. pakalpojumu kvalitātes un izmaksu samērīguma kritērijus». Izziņā ietvertie iebildumi un priekšlikumi tika iekļauti Latvijas Pašvaldību savienības no pašvaldībām saņemtās informācijas par ziņojuma projekta apkopojumā un iesniegti Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai.

[2.5] Informatīvais ziņojums «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» tika izskatīts Ministru kabineta 2019. gada 14. maija sēdē un pieņemts zināšanai (Ministru kabineta protokollēmums Nr. 24., 23.§, 1. punkts).⁶ Vienlaikus tika uzdots «2. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai: 2.1. organizēt un nodrošināt konsultācijas ar pašvaldībām un sabiedrību par šajā informatīvajā ziņojumā noteikto administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli. 2.2. pēc 2.1. apakšpunktā noteiktajām konsultācijām, līdz 2019. gada 2. septembrim izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā konceptuālo ziņojumu par administratīvi teritoriālo iedalījumu. 2.3. vienlaikus nodrošināt informatīvo kampaņu un komunikāciju ar sabiedrību par administratīvi teritoriālās reformas jautājumiem šim mērķim piešķirto valsts budžeta līdzekļu apmērā».⁷

Salīdzinot Ministru kabinetā zināšanai pieņemto Informatīvā ziņojuma «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» tekstu ar saskaņošanai nosūtītā informatīvā ziņojuma projekta tekstu, tajā bija veikti tikai nelieli redakcionāli precizējumi, nesniedzot atbildes pēc būtības. Vienlaikus no Ministru kabineta sēdē iesniegtās un izskatītās informācijas neizrietēja jebkāda norāde par Ventspils pilsētas pašvaldības vai citu pašvaldību iebildumu un priekšlikumu izvērtējumu.

III Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projekta raksturojums

[3] Ventspils pilsētas pašvaldība ir saņēmusi Latvijas Pašvaldību savienības 2019. gada 13. augusta vēstuli Nr.201908/SAN1072/NOS601, ar kuru tai saskaņošanai nosūtīts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātais Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projekts.

Arī šim politikas plānošanas dokumentam tika noteikti nesamērīgi īsi saskaņošanas termiņi, demonstrējot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nevēlēšanos pēc būtības iepazīties ar pašvaldības viedokli, jo atzinums Ventspils pilsētas pašvaldībai bija jāsniedz **7 (septiņu) dienu laikā** [no 2019. gada 13. augusta līdz 2019. gada 20. augustam, kad Latvijas Pašvaldību savienība lūdza pašvaldību iesniegt savu vērtējumus, lai iekļautos Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas noteiktajā nepamatoti īsajā atzinuma sniegšanas termiņā (26. augusts) un paspētu apkopot visu pašvaldību priekšlikumus un iebildumus].

[3.1] No Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projekta izriet Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas piedāvājums izveidot 36 administratīvo teritoriju modeli. Administratīvās teritorijas saskaņā ar šo ziņojumu būtu iedalāmas divos veidos:

⁶ Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli: MK ziņojums. 2019. gada 14. maijs, MK sēdes protokols Nr. 24., 23. §. <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40472896>.

⁷ Turpat.

republikas pilsētas – Rīga un Jūrmala; novadi, kurus iedala teritoriālajās vienībās: novada pilsētās; novada pagastos. Republikas pilsētas – Rīgu un Jūrmalu – likumā nosaka Saeima.

No konceptuālā ziņojuma neizriet pamatojums šāda administratīvi teritoriālā iedalījuma modelim, saglabājot tikai divas republikas pilsētas – Rīgu un Jūrmalu.

Konceptuālā ziņojuma V. nodaļā «Konsultācijas ar pašvaldībām un izmaiņas 35 administratīvo teritoriju modeļi» [2 (divas) lapas] ir vispārēji aprakstīta konsultāciju ar pašvaldībām norise. No šajā nodaļā minētā apraksta neizriet nedz Ventspils pilsētas pašvaldības, nedz citu pašvaldību viedokļu apkopojums un to novērtējums. No ziņojuma neizriet arī tie argumenti, kas kalpoja par pamatu jauna Ventspils novada pašvaldības izveidei, apvienojot Ventspils pilsētu un Ventspils novadu.

No konceptuālā ziņojuma projekta izriet, ka Ventspils pilsēta kā administratīva teritorija un pašvaldības nav atsevišķi pētīta un tiek tikai pieminēta [2 (divos) gadījumos], aprakstošas un apkopojošas statistikas formā (skat. Tabula Nr. 2), vienlaikus nevērtējot Ventspils pilsētas pašvaldības teritoriālās kopienas iedzīvotāju vajadzības, vērtības un nepieciešamību pašvaldības principa saglabāšanai pilsētas administratīvajā teritorijā.

Tabula Nr. 2

Nr.	Konceptuālajā ziņojumā minētais formulējums	Atsauce konceptuālajā ziņojumā
1.	2.	3.
1.	Administratīvā teritorija pēc ATR – Ventspils novads, Platība km ² - 2516, iedzīvotājus skaits (2019) – 45 302, administratīvais centrs – Ventspils, iedzīvotāju skaits administratīvajā centrā (2019) – 34 377.	6.1. tabula «Administratīvi teritoriālā iedalījuma projekts», 36. rinda, 13. lpp.
2.	36. Administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs – Ventspils novads (Ventspils pilsēta); Tajā ietilpstošās teritoriālās vienības – 36.1. Ances pagasts; 36.2. Jūrkalnes pagasts; 35.3. Piltenes pagasts; 35.4. Piltenes pilsēta; 36.5. Popes pagasts; 36.6. Puzes pagasts; 36.7. Tārgales pagasts; 36.8. Ugāles pagasts; 36.9. Usmas pagasts; 36.10. Užavas pagasts; 36.11. Vārves pagasts; 36.12. Ventspils pilsēta; 36.13. Zīru pagasts; 36.14. Zlēku pagasts.	3. pielikums «Administratīvi teritoriālā iedalījuma projekts: administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un tajās ietilpstošās teritoriālās vienības», 36. rinda, 39. lpp.

No Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projekta izriet, ka tajā piedāvātais administratīvi teritoriālais iedalījums kalpos par pamatu jaunam valsts administratīvi teritoriālajam iedalījumam, kas tiks noteikts jauna Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma redakcijā, kas ir izsludināts 2019. gada 29. augusta Valsts sekretāru sanāksmē.⁸

IV Ventspils pilsētas iedzīvotāju pašvaldības tiesību nepamatots ierobežojums

[4] Tiesību zinātnē ir atzīts, ka pašvaldība ir viens no valsts pamatiem un tās esība izriet no brīvas, neatkarīgas un demokrātiska valsts idejas, kā arī no cilvēktiesībām un labas valsts pārvaldības

⁸ Valsts sekretāru sanāksmes 2019. gada 29. augusta sēdes protokols Nr. 32, 23. §. [http://tap.mk.gov.-lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2019-08-29](http://tap.mk.gov.lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2019-08-29)

principa. Viens no mūsdienu pašvaldības koncepcijas pamatlicējiem Alekss Tokvils (*Alexis-Charles-Henri Clérel de Tocqueville*, 1805–1859) norādīja: «Tieši pašvaldībā veidojas īstenā tautas brīvība. Pašvaldībai brīvas valsts izveidošanā ir tāda pati loma kā pirmskolai zinātnē; tā tautai atklāj ceļu uz brīvību un māca tautu šo brīvību izmantot. Arī bez pašvaldībām nācija var izveidot neatkarīgu valdību, tomēr īstenas brīvības garu tā neiegūs.»⁹ Papildus tam Alekss Tokvils arī piebilda, ka pašvaldības ir samērā «trausls veidojums» un īpaši tas ir jāaizsargā no valsts varas despotisma.¹⁰

Savukārt Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis (šobrīd Latvijas Valsts Prezidents) Egils Levits savā 2019. gada 27. februāra intervijā «Valmieras Ziņās» ir norādījis, ka «Pašvaldību reformai ir jābūt vienlaikus orientētai uz diviem mērķiem. Taču patlaban es redzu, ka diskusija ir virzīta tikai uz vienu mērķi – kā efektīvizēt pašvaldību darbu. Šim nolūkam ir nepieciešams noteikts iedzīvotāju skaits. Ja pašvaldība ir pārāk maza, tā nespēj pietiekami efektīvi pildīt savas funkcijas, kas visām pašvaldībām jānodrošina vienādā apjomā. Tādēļ ir jāatrod optimāls modelis, kas nosaka iedzīvotāju skaitam atbilstošas funkcijas. [...] Otrais, bet tikpat svarīgais pašvaldību reformas mērķis ir nodrošināt, lai cilvēku piesaiste, tostarp kultūrvēsturiskā ziņā, pašvaldībai netiktu grauta, bet tiktu veicināta. Tas nav administratīvs, bet *identitātes jautājums*. [...]»¹¹.

Iepriekš šajā ziņojumā aprakstītā Ministru kabineta politikas plānošanas dokumentu izstrādes procedūra bez objektīvas pašvaldību viedokļu uzklaušanās, apliecina acīmredzamu valsts varas despotismu un demokrātijas principa graušānu, bet piedāvātais risinājums, kas paredz apvienot Ventspils pilsētas un Ventspils novada administratīvās teritorijas, iznīcina unikālo vēsturisko Ventspils pilsētas pašvaldības kopienas iedzīvotāja identitāti.

[4.1] Latvijas Republikas Satversmē ir nostiprinātas *pašvaldības tiesības*. Satversmes 8. nodaļas «Cilvēka pamattiesības» 101. pantā noteikts: «Ikvienam Latvijas pilsonim ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties valsts un pašvaldību darbībā, kā arī pildīt valsts dienestu. Pašvaldības ievēlē pilntiesīgi Latvijas pilsoņi un Eiropas Savienības pilsoņi, kas pastāvīgi uzturas Latvijā. Ikvienam Eiropas Savienības pilsonim, kas pastāvīgi uzturas Latvijā, ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties pašvaldību darbībā. Pašvaldību darba valoda ir latviešu valoda.»¹²

No Satversmes tiesas 2008. gada 16. aprīļa lēmumā «Par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2007-21-01» izriet, ka «Saeima Satversmes 101. pantā ir nostiprinājusi ne vien personas pamattiesības vēlēt pašvaldību un no tām izrietošās tiesības piedalīties publisko lietu pārvaldīšanā ar vēlētu pašvaldību palīdzību, bet arī – atbilstoši Satversmes lakoniskajam stilam – pašvaldības kā vēlētas pašpārvaldes institūcijas statusu kopumā. No Satversmes 101. panta otrās daļas pirmā teikuma kopsakarā ar Satversmes 1. pantu izriet pašvaldības princips, kas aptver minimālo prasību kopumu attiecībā uz vietējās pašpārvaldes organizāciju demokrātiskā tiesiskā valstī.»¹³ Savukārt no Satversmes tiesas 2009. gada 20. janvāra lēmuma «Par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2008-08-0306» izriet «minimālo prasību kopuma» skaidrojums, t. i., «pašvaldības princips ietver vietējās pašpārvaldes esamību un tās demokrātisku leģitīmāciju. Noskaidrojot pašvaldības principa saturu, jāņem vērā tiesībspolitiski principi, piemēram, subsidiaritātes princips, sociāli atbildīgas valsts princips, kā arī sabiedriskā labuma apsvērumi [...]»¹⁴

⁹ Tocqueville A. *De la démocratie en Amérique*. Paris: Institut Coppet, 2012, p. 56.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Egils Levits: Pašvaldību reforma nav tikai efektivitātes, bet arī identitātes jautājums. Valmieras Ziņas. 2019. gada 27. februāris. <https://www.valmieraszinas.lv/egils-levits-pasvaldibu-reforma-nav-tikai-efektivitates-bet-ari-identitates-jautajums/>.

¹² Latvijas Republikas Satversme: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 1993. gada 1. jūlijs, Nr. 43.

¹³ Par Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 7. panta otrās daļas atbilstību 1985. gada 15. oktobra Eiropas Vietējo pašvaldību hartas 2., 3. pantam un 4. panta pirmajai, trešajai un ceturtajai daļai (Satversmes tiesas 2008. gada 16. aprīļa lēmums lietā Nr. 2007-21-01. *Latvijas Vēstnesis*, 2008. gada 22. aprīlis, Nr. 62 (3846), 8. punkts).

¹⁴ Par Ministru kabineta 2007. gada 4. septembra noteikumu Nr. 596 «Noteikumi par vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālo iedalījumu» 3.15., 3.16. un 3.17. punkta, kā arī pielikuma II sadaļas 2. punkta vārdu «Skrīveru pagasts»,

[4.2] Ministru kabineta 2019. gada 14. maija informatīvajā ziņojumā «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» un Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projektā ietvertais priekšlikums, piedāvājot apvienot Ventspils pilsētu un Ventspils novadu, pēc būtības paredz valsts varas iecerētu Ventspils pilsētas pašvaldības likvidāciju.

Šāds piedāvājums likvidēt Ventspils pilsētas pašvaldību nav pamatots ar nekādu Satversmes tiesas pieminēto tiesībspolitisko principu izvērtējumu. Piemēram, minēto Ministru kabineta politikas plānošanas dokumentu tekstos ir tikai formāli piesaukta, bet nav vērtēta subsidiaritātes principa prasību ievērošana, jo netiek analizētas nedz Ventspils pilsētas pašvaldības iedzīvotāju pakalpojumu pieejamības tradīcijas, nedz to sagaidāmās izmaiņas, ko radīs Ventspils pilsētas un Ventspils novada administratīvo teritoriju apvienošana. Tāpat ar šādu Ministru kabineta rīcību tiek pārkāpts sociāli atbildīgas valsts princips, jo ziņojumos netiek vērtēts Ventspils iedzīvotāju dzīves līmeņa samazinājums, ko izraisīs pakalpojumu sadārdzinājums, kā arī izpaliek jebkāds ventspilnieku sabiedriskā labuma apsvērumu izvērtējums.

[4.3] Ar Ministru kabineta 2019. gada 14. maija informatīvā ziņojuma «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» un Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projektā ietverto priekšlikumu, kas pēc būtības paredz likvidēt Ventspils pilsētas pašvaldību, Ventspils pilsētas iedzīvotājiem tiek laupīta jau kopš 14. gadsimta veidojusies un ilgstoši pastāvējusī Ventspils pilsētas iedzīvotāju pašpārvaldes tiesība un sagrauta unikālā ventspilnieka identitāte, kas izriet no turpmāk minētā būtiskāko vēstures notikumu izklāsta.

No vēstures avotiem izriet, ka jau kopš 1369. gada Ventspilij bija pilsētas tiesības un pilsētas teritorijā tika īstenota iedzīvotāju pašpārvalde, ko tolaik realizēja pilsētas rāte. Livonijas laika pilsētas un ordeņa attiecības regulēja ordeņa atkārtoti izdotās privilēģijas, pilsētas normatīvie nosacījumi darbojās precīzi noteiktās pilsētas robežās. Senākie līdz mūsdienām saglabājušies rātes pilsētas teritorijas pārvaldes normatīvie akti datēti ar 1500. gadu.¹⁵

Zemgales un Kurzemes hercogistes laikā (16.-18. gadsimts) Ventspils pilsēta bija autonoma hercogistes sastāvdaļa, kas pakļāvās hercogam, bet pilsētas pārvaldi regulēja Livonijas pārvaldes posmā izdotās un hercogu apstiprinātās privilēģijas. Ventspils pilskunga tiesas (administratīvā

5. punkta vārdu «Brīvzemnieku pagasts», 8. punkta vārdu «Bēnes pagasts», 12. punkta vārdu «Baltinavas pagasts», 13. punkta vārdu «Codes pagasts», «Gailīšu pagasts», «Īslīces pagasts», «Mežotnes pagasts» un «Vecsaules pagasts», 14. punkta vārdu «Kauguru pagasts», 18. punkta vārdu «Amatas pagasts» un «Drabešu pagasts», 25. punkta vārdu «Lapmežciema pagasts», 35. punkta vārdu «Glūdas pagasts», «Līvberzes pagasts» un «Valgundes novads», 42. punkta vārdu «Alsungas pagasts», 44. punkta vārdu «Baložu pilsēta», 48. punkta vārdu «Jersikas pagasts», 65. punkta vārdu «Priekuļu pagasts» un «Raunas pagasts», 66. punkta vārdu «Maltas pagasts», 77. punkta vārdu «Allažu pagasts», «Inčukalna pagasts», «Mores pagasts», «Siguldas pagasts» un «Siguldas pilsēta», 82. punkta vārdu «Ģibuļu pagasts», «Lībagu pagasts» un «Strazdes pagasts», 84. punkta vārdu «Pūres pagasts», 87. punkta vārdu «Kocēnu pagasts» un «Vaidavas pagasts» un 92. punkta vārdu «Ances pagasts» un «Tārgales pagasts» atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 1985. gada 15. oktobra Eiropas Vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai un sestajai daļai un 5. pantam un Administratīvi teritoriālās reformas likuma 6.¹ panta pirmajai, trešajai un ceturtajai daļai (Satversmes tiesas 2009. gada 20. janvāra lēmums lietā Nr. 2008-08-0306. *Latvijas Vēstnesis*, 2009. gada 23. janvāris, Nr. 13 (3999), 13.1. apakšpunkts).

¹⁵ Vairāk skat.: Dunsdorfs E., Spekke A. *Latvijas vēsture 1500-1600*. Stokholma. 1964, 20.-28.lpp.; Štrumfa I. *Ventspils grāmata*. Ventspils, 2017, 60.-75. lpp.

iedalījuma vienības) jurisdikcija attiecās tikai uz lauku teritoriju, konkrēto pilskungas tiesu un neskāra pilsētas dzīvi.¹⁶

Ventspils pilsētas administratīvais iedalījums un pārvaldes kārtība saglabājās arī pēc hercogistes inkorporācijas Krievijas impērijā (Kurzemes guberņas izveides) līdz pat 1819. gada administratīvai reformai. 1819. gada reformas rezultātā Kurzemes guberņa tika sadalīta 10 apriņķos. Ventspils pilsētas pārvaldi organizēja rāte, kopš 1877. gada, attiecinot uz Baltiju Krievijas pilsētu nolikumu – pilsētas vēlēšanu izvēlēta dome, kas izveidoja pilsētas valdi. Svarīgākos domes lēmumus apstiprināja Kurzemes guberņas gubernators. Šāda administratīvā un pārvaldes situācija saglabājās līdz 1915. gadam, ķeizarkārī Vācijas okupācijas laikam.¹⁷

1924. gada 26. jūnija Likums par Latvijas teritorijas sadalīšanu apriņķos izveidoja starpkaru periodā pastāvošo apriņķu sadalījumu. Pilsētas veidoja kā atsevišķas administratīvas vienības. 1940. gada sākumā Latvijā bija 60 pilsētas: no tām lielpilsēta – Rīga, vidējās pilsētas (5) – Ventspils, Liepāja, Daugavpils, Jelgava, Rēzekne, pārējās – mazpilsētas. Pilsētu pašvaldību darbība attiecās uz pilsētas administratīvi teritoriālajām robežām. Pilsētas pārvaldes orgāns – dome, tās kompetencē bija lemt par visu, kas attiecās uz pilsētas saimniecību un labierīcību, pilsētas iedzīvotāju drošību, pilsētas attīstību, pilsētas iestāžu pārvaldīšanu. 1934. gada 25. maija noteikumi apturēja pilsētu domes darbību, paplašināja pilsētas galvas funkcijas un domes kompetences nodeva pilsētas valdei.¹⁸

1940. gadā Ventspils ieguva republikāniskās pilsētas statusu. Republikas (republikāniskās) nozīmes pilsētas tiek izveidotas pēc Latvijas okupācijas 1940. gadā un Latvijas iekļaušanas PSRS sastāvā un fiksētas Latvijas PSR 1940. gada Konstitūcijā, kur 14. pantā tika noteikts, ka «14. Latvijas PSR sastāvā no Rīgas, Cēsu, Valmieras, Valkas, Madonas, Liepājas, Aizputes, Kuldīgas, Tukuma, Talsu, Ventspils, Jelgavas, Bauskas, Jēkabpils, Ilūkstes, Daugavpils, Rēzeknes, Ludzas un Abrenes apriņķiem un sekojošām apriņķos neietilpstošām pilsētām: Rīga, Daugavpils, Liepāja, Jelgava un Ventspils.»¹⁹

Saskaņā ar Latvijas PSR AP Prezidija 1949. gada 31. decembra dekrētu «Par lauku rajonu nodibināšanu Latvijas PSR sastāvā» Latvijas PSR administratīvi teritoriālā iedalījuma sistēma veidojas šādi: 1. Republikāniskās pakļautības pilsētas. 2. Rīgas pilsētas rajoni. 3. Lauku rajoni. 4. Rajonos ietilpstošās pilsētas un ciemati. 5. Ciemi (ciemu padomju teritorijas). Ventspils tobrīd bija republikāniskās pakļautības pilsēta. 1962. gada 17. aprīlī tika pieņemts lēmums par Ventspils rajona likvidēšanu, tā teritoriju sadalot starp Talsu un Kuldīgas rajoniem. Vienlaikus Ventspils pilsēta saglabāja republikas pakļautības statusu. 1967. gada 10. janvārī ar Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija dekrētu izveidoja 5 jaunus rajonus, tostarp atjauno arī Ventspils rajonu. Administratīvais iedalījums, kas pastāvēja līdz Latvijas Republikas atjaunošanai, nostabilizējās tikai 1970. gadā, kad darbojās septiņu republikas pakļautības pilsētu (to skaitā – Ventspils) padomes.²⁰

¹⁶ Vairāk skat.: Jakovļeva M. Robežas un administratīvais iedalījums Latvijas teritorijā 16.gs. otrajā pusē un 17.gs. *Latvijas zemju robežas 1000 gados*. Rīga, 1999, 91.-129. lpp.; Jakovļeva M., Mieriņa A. Robežas un administratīvais iedalījums Latvijas teritorijā 18.gs. *Latvijas zemju robežas 1000 gados*. Rīga, 1999, 131.-145. lpp.

¹⁷ Vairāk skat.: Mieriņa A. Robežas un administratīvais iedalījums Latvijas teritorijā (19. gs. – 1918. g. novembris) *Latvijas zemju robežas 1000 gados*. Rīga, 1999, 147.- 180. lpp.; Štrumfa I. *Ventspils grāmata*. Ventspils, 2017, 140. – 346. lpp.; Administratīvi politiskais statuss gadsimtu mijā. 20.gs. *Latvijas vēsture. I sēj.* Rīga, 2000, 83.-96. lpp.

¹⁸ Vairāk skat.: Mieriņa A. Latvijas administratīvais iedalījums (1918 - 1940) *Latvijas zemju robežas 1000 gados*. Rīga, 1999., 215.-240.lpp.; Teritoriāli administratīvie pārkārtojumi. 20.gs. *Latvijas vēsture. II sēj.* Rīga, 2003, 226.-232. lpp.; Pašvaldības. Sabiedriskās organizācijas. Baza. 20.gs. *Latvijas vēsture. II sēj.* Rīga, 2003, 233.-253. lpp.

¹⁹ Vairāk skat.: Vīksna Dz. Administratīvi teritoriālās izmaiņas Latvijas PSR ietvaros (1940-1991). *Latvijas zemju robežas 1000 gados*. Rīga, 1999, 241.-256. lpp.

²⁰ Vairāk skat.: Vīksna Dz. Administratīvi teritoriālās izmaiņas Latvijas PSR ietvaros (1940-1991). *Latvijas zemju robežas 1000 gados*. Rīga, 1999, 241.-256. lpp.; Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija dekrēts «Par lauku rajonu nodibināšanu Latvijas PSR sastāvā». Latvijas PSR Augstākās Padomes prezidija ziņotājs /Ведомости президиума Верховного совета Латвийской ССР, 1951.03.08.

Saskaņā ar 1991. gadā pieņemto likumu «Par Latvijas Republikas administratīvo teritoriju izveidošanu un apdzīvoto vietu statusu» Latvijas teritorija tika iedalīta divu līmeņu vienībās – rajonos (26) un republikas pilsētās (7). Savukārt rajoni ir iedalīti rajona pilsētās (62), novados (11) un pagastos (469). Savukārt šobrīd spēkā esošajā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā ir paredzēts, ka Latvijas teritoriālo iedalījumu veido 9 republikas pilsētās un 109 novadi.

V Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas konsultāciju ar Ventspils pilsētas pašvaldību norises faktiskais un juridiskais raksturojums

[5] Vienotas demokrātiskā pašvaldības principa vadlīnijas formulētas Eiropas Padomes (turpmāk – EP) Eiropas Vietējo pašvaldību hartā (turpmāk – Eiropas Vietējo pašvaldību harta), kurā ir aizstāvētas teritoriālo kopienu iedzīvotāju tiesības piedalīties pašvaldības darbā. No Eiropas Vietējo pašvaldību hartas 5. panta izriet, ka vietējās varas teritoriju robežu izmaiņas nav atļauts izdarīt bez iepriekšējas konsultēšanās ar attiecīgo vietējo varu, pēc iespējas ar referenduma palīdzību, kur tas ir likumīgi atļauts.²¹ No Eiropas Vietējo pašvaldību hartas paskaidrojošā ziņojuma par 5. pantu pirmā teikuma savukārt izriet, ka «Priekšlikumi par tās robežu grozījumiem, no kuriem apvienošanās ar citām varas institūcijām ir ārkārtējs gadījums, acīmredzami ir svarīgi vietējām varas institūcijām un iedzīvotājiem, kurus tās apkalpo».²²

[5.1] No Satversmes tiesas 2009. gada 30. oktobra sprieduma lietā Nr. 2009-04-06 «Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 2. pielikuma «Novadi un to teritoriālā iedalījuma vienības» 103. punkta vārdu «Dzērbenes pagasts» un «Kaives pagasts, Taurenas pagasts» atbilstību 1985. gada 15. oktobra Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. pantam»²³ secinājumu daļas izriet vairākas būtiskas atziņas par konsultāciju ar pašvaldībām par to administratīvi teritoriju robežu izmaiņām norises tiesiskumu un Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. panta interpretācija:

1) Satversmes tiesa šajā spriedumā pievienojas Vācijas Federālās konstitucionālās tiesas secinājumam par Eiropas Vietējo pašvaldību hartas 5. panta konsultāciju ar pašvaldībām regulējošo tiesību normu interpretācijai, ka, «[...] lai pašvaldības uzklauššanu varētu atzīt par pienācīgu, ir nepieciešams, lai pašvaldība par likumdošanas priekšlikuma veidu un apjomu, kā arī svarīgākajām pamatnostādnēm uzzinātu tik savlaicīgi, ka tai būtu iespējams izteikt savus iebildumus oficiāla viedokļa veidā. Vispārīga pašvaldību reformas koncepcijas iztirzāšana nevar aizstāt konkrētas pašvaldības uzklauššanu [...]»²⁴;

2) Satversmes tiesa šajā spriedumā ir atsaukusies uz Eiropas Padomes Ministru Komitejas rekomendāciju dalībvalstīm par vietējo un reģionālo iestāžu robežu un/vai struktūras reformu procesiem ievaddaļu²⁵, piekrītot šajā rekomendācijā ietvertajiem ieteikumiem, kurā tiek ieteikts pirms

²¹ Par 1985. gada 15. oktobra Eiropas vietējo pašvaldību hartu: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 1994, Nr. 37 (522).

²² European Charter of Local Self-Government Explanatory report. <http://conventions.coe.int/treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=122&CL=-ENG>

²³ «Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 2. pielikuma «Novadi un to teritoriālā iedalījuma vienības» 103. punkta vārdu «Dzērbenes pagasts» un «Kaives pagasts, Taurenas pagasts» atbilstību 1985. gada 15. oktobra Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. pantam» (Satversmes tiesas 2009. gada 30. oktobra spriedums lietā Nr. 2009-04-06. *Latvijas Vēstnesis*, 2009. gada 3. novembris, Nr. 174 (4160).

²⁴ «Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 2. pielikuma «Novadi un to teritoriālā iedalījuma vienības» 103. punkta vārdu «Dzērbenes pagasts» un «Kaives pagasts, Taurenas pagasts» atbilstību 1985. gada 15. oktobra Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. pantam» (Satversmes tiesas 2009. gada 30. oktobra spriedums lietā Nr. 2009-04-06. *Latvijas Vēstnesis*, 2009. gada 3. novembris, Nr. 174 (4160), 13.2. apakšpunkts.

²⁵ Council of Europe Committee of Ministers Recommendation Rec (2004)12 of the Committee of Ministers to member states on the processes of reform of boundaries and/or structure of local and regional authorities. *Adopted by the Committee of Ministers on 20 October 2004*

konsultāciju norises par pašvaldības administratīvo teritoriju izmaiņām: «1. Veikt pienācīgu sagatavošanos, lai identificētu un ņemtu vērā piemērojamos tiesiskos un praktiskos priekšnoteikumus. 2. Izstrādāt pienācīgu lēmumu pieņemšanas kārtību, kas balstīta uz labu institucionālo dialogu. 3. Izstrādāt pakāpenisku darbības plānu un skaidri noteikt atbildību, ieskaitot reformas ieviešanas vadību, kā arī nodrošināt atbilstošu ieviešanas uzraudzību. 4. Veikt visaptverošu un objektīvu rezultātu izvērtēšanu un nodrošināt vietējās un/vai reģionālās varas informētību.»²⁶;

3) Satversmes tiesa ir atzinusi, ka «Pašvaldības princips prasa, lai katrai pašvaldībai tās robežu izmaiņu gadījumā būtu iespējas iepazīties ar pietiekami konkrētu un izstrādātu paredzamo grozījumu projektu, saprātīgā laikposmā to apspriest, pēc iespējas apspriešanās iesaistot arī attiecīgās teritorijas iedzīvotājus; pamatojoties uz šīs apspriešanas rezultātiem, pieņemt pašvaldības domē (padomē) attiecīgu lēmumu un paļauties uz to, ka pašvaldības lēmumā izteikto viedokli valsts institūcija, kas izdod attiecīgo ar teritorijas grozījumiem saistīto aktu, ņems vērā, proti, ka pašvaldības lēmumā izteiktie argumenti tiks izvērtēti pat tādā gadījumā, ja galīgais valsts institūcijas pieņemtais lēmums būs atšķirīgs. Konkrētajā gadījumā šis princips prasa, lai [par reformas norisi atbildīgā institūcija pašvaldībai pieprasa (piez. autors)] sasaukt savu lēmēj institūciju ārkārtas sēdes un izteikt viedokli par attiecīgo priekšlikumu. Samērīguma princips prasa, lai [par reformas norisi atbildīgā institūcija (piez. autors)] saprātīgi izsvērtu visu iesaistīto pušu intereses un pieņemtu vairākuma gribai atbilstošu lēmumu, kurā vienlaikus tiktu samērīgi ievērotas skarto personu intereses»²⁷;

4) Satversmes tiesa šajā spriedumā atsaucas un par pamatotu atzīst viedokli, ko Satversmes tiesas lietā Nr. 2008-08-0306 ir sniegusi Biznesa augstskolas «Turība» Publisko tiesību katedra: «Vērtējot administratīvi teritoriālo reformu, jāņem vērā tās pabeigtības raksturs. Efektīva administratīvi teritoriālā reforma, kas atbilstu labas un pienācīgas pārvaldības principu prasībām, ir iespējama gadījumā, ja tā ir pārdomāta un precīzi noteikta. Uzsākot apjomīgu reformu, ir jābūt skaidrībai, kādi ir reformas mērķi, kas šīs reformas gaitā ir jāsasniedz un kad reforma noslēgsies (lietas materiālu 4. sēj. 9.-10. lpp.)»²⁸.

[5.2] Ministru kabineta 2019. gada 14. maija informatīvais ziņojums «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» neparedz precīzas konsultāciju ar pašvaldībām norises juridiskās procedūras, kas likumsakarīgi ir izraisījis sliktu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Ventspils pilsētas un Ventspils novada pašvaldību konsultāciju norisi, kā arī to konsultāciju rezultātu fiksācijas un novērtējuma neesamību, tādējādi neievērojot iepriekš šā ziņojuma [3.7] sadaļā minēto prasību izpildi.

Šāda «konsultēšanās» pieeja ir pretrunā arī ar līdzšinējo administratīvi teritoriālo reformu norises regulējumu un citu valsts un pašvaldību politikas plānošanas dokumentu tiesisko regulējumu.

Ministru kabineta 2009. gada 25. augusta noteikumos Nr. 970 «Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā» ir noteikti visplašākie sabiedrības līdzdalības veidi valsts attīstības plānošanā, kas neapšaubāmi ietver arī konsultācijas ar pašvaldības iedzīvotājiem par valsts administratīvi teritoriālā iedalījuma maiņu. Vienlaikus šo noteikumu 17. punktā ir noteikts, ka, iesniedzot apstiprināšanai attīstības plānošanas dokumentu, tajā ietver arī informāciju par sabiedrības pārstāvju viedokļiem, kurā ir tikuši vērtēti sabiedrības iebildumi un priekšlikumi, norādot gan iebilduma/priekšlikuma iesniedzēju, gan iesniegtā priekšlikuma/iebilduma būtību, gan to, vai tas

at the 900th meeting of the Ministers' Deputies. https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805dbeda.

²⁶ Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 2. pielikuma «Novadi un to teritoriālā iedalījuma vienības» 103. punkta vārdu «Dzērbenes pagasts» un «Kaives pagasts, Taurenas pagasts» atbilstību 1985. gada 15. oktobra Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. pantam» (Satversmes tiesas 2009. gada 30. oktobra spriedums lietā Nr. 2009-04-06. Latvijas Vēstnesis, 2009. gada 3. novembris, Nr. 174 (4160), 13.3.2. apakšpunkts.

²⁷ Turpat, 13.4. apakšpunkts.

²⁸ Turpat.

ņemts/neņemts vērā, gan pamatojumu, ja iebildums/priekšlikums navņemts vērā²⁹. Ventspils pilsētas pašvaldības domes deputātiem nav informācijas par Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas apkopotiem un vērtētiem Ventspils pilsētas pašvaldības iedzīvotāju viedokļiem, kas kalpojuši par pamatu priekšlikumam par veidojamo Ventspils novadu saskaņā ar Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projektu. Turklāt tas šajā konceptuālā ziņojuma projektā arī nav ticis pievienots un analizēts.

Būtiski atzīmēt, ka, ievērojot labas pārvaldības principu, līdz šim īstenotās vietējās administratīvi teritoriālās reformas norisē konsultācijas ar pašvaldībām par to administratīvo teritoriju robežu izmaiņām ir tikušas precīzi reglamentētas, kas savulaik radīja tiesisko noteiktību un paļāvību. Piemēram, Ministru kabineta 2003. gada 1. decembra rīkojumā Nr. 738 «Par novadu izveidošanas modeli» bija paredzēta skrupuloza konsultāciju ar pašvaldībām norise, kas ietvēra gan par reformu atbildīgās ministrijas sagatavotā novada izveidošanas priekšlikuma un priekšlikumu valsts atbalsta programmas pasākumiem novada infrastruktūras attīstībai savlaicīgu nosūtīšanu (3.2. apakšpunkts), gan sarunu ar pašvaldībām protokolēšanu, protokola kopiju saņemot sarunās iesaistīto pušu pilnvarotām personām (3.4. apakšpunkts). No šī rīkojuma arī izrietēja nosacījums, ja sarunās netiek panākta vienošanās par novada izveidošanu, atbildīgā ministrija organizē atkārtotu sarunu (3.8. apakšpunkts). Savukārt, ja atkārtotajā sarunā netiek panākta vienošanās par novada izveidošanu, atbildīgā ministrija un attiecīgās pašvaldības dome sarunu protokolam pievieno rakstisku argumentāciju par atšķirīgo viedokli (3.9. apakšpunkts).³⁰

Arī pašvaldību domēm, izstrādājot pašvaldību attīstības plānošanas dokumentus un saistošos noteikumus, ir noteikta skrupuloza konsultāciju ar iedzīvotājiem norises kārtība, tādējādi sekmējot objektīvu iedzīvotāju viedokļu noskaidrošanu un izsvērtu lēmuma pieņemšanu saskaņā ar samērīguma un tiesiskās paļāvības principu prasībām. Piemēram, Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumu Nr. 628 «Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem» 5.2. apakšnodaļā ir noteikta teritorijas plānojuma un lokālplānojuma izstrādes kārtība, precīzi reglamentējot gan sabiedriskajai apspriešanai virzīto priekšlikumu noformēšanas kārtību, gan priekšlikumu apspriešanas termiņus, gan priekšlikumu novērtēšanas procedūru utt.³¹ Salīdzinājumam arī Ventspils pilsētas pašvaldības nolikuma X nodaļā «Publiskās apspriešanas kārtība» ir noteikts precīzs publiskās apspriešanas norises regulējums Ventspils pilsētas pašvaldībā, kas paredz gan tos gadījumus, kad rīkojama publiskā apspriešana, gan tās norises strikta reglamentācija, kas ietver publiskās apspriešanas termiņu noteikšanu, objektīvu iedzīvotāju viedokļu noskaidrošanu un to izvērtējumu.³²

Arī no Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) rekomendācijām par labu sabiedrisko konsultāciju praksi izriet, ka mūsdienu mainīgās sociālās vides apstākļos par valsts pārvaldību īpaši būtiski ir konsultēties ar iedzīvotājiem, izmantojot valsts pārvaldes procesos visdažādākās iedzīvotāju konsultāciju formas un nodrošinot tajās **iedzīvotāju līdzdalību un dialogu**.³³

[5.3] Ventspils pilsētas pašvaldība vairakkārt gan mutvārdos, gan rakstveidā ir izteikusies par Ministru kabineta 2019. gada 14. maija informatīvajā ziņojumā «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» paredzēto Ventspils pilsētas pašvaldības

²⁹ Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā: MK noteikumi Nr. 970. Latvijas Vēstnesis, 2009. gada 4. septembris, Nr. 141 (4127).

³⁰ Par novadu izveidošanas modeli: MK rīkojums Nr. 738. Latvijas Vēstnesis, 2003. gada 2. decembris, Nr. 169 (2934) (spēkā neesoši).

³¹ Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem: MK noteikumi Nr. 628. Latvijas Vēstnesis, 2014. gada 30. oktobris, Nr. 215 (5275).

³² Ventspils pilsētas pašvaldības nolikums: Ventspils pilsētas domes 2007. gada 23. aprīļa saistošie noteikumi Nr. 3. <https://likumi.lv/doc.php?id=245698>.

³³ OECD Background Document on Public Consultation. <https://www.oecd.org/mena/governance/36785341.pdf>, P. 7, 26 p.

likvidāciju un nevienu reizi nav saņēmusi atbildi pēc būtības, tādējādi neveicinot dialogu starp Ventspils pilsētas pašvaldības domi un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (Tabula Nr. 3).

Tabula Nr. 3

Datums	Komunikācijas veids ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju	Komunikāciju vispārīgs novērtējums
1.	2.	3.
2019. gada 23. jūlijs	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvju konsultācijas ar Ventspils pilsētas pašvaldības domes un Ventspils novada pašvaldības domes deputātiem par Ministru kabineta 2019. gada 14. maija informatīvo ziņojumu «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli». ³⁴	Konsultācijās netika ievērotas EP Ministru Komitejas rekomendācijas dalībvalstīm par vietējo un reģionālo iestāžu robežu un/vai struktūras reformu procesiem, jo konsultācijas bija haotiskas, kā arī to norise netika protokolēta un tā bija brīvā formā, jo nebalstījās uz apstiprinātu un ar pašvaldību saskaņotu konsultāciju reglamentu ar precīzām juridiskām procedūrām un viedokļu izvērtējumu. Uz konsultācijām netika aicināti nedz pašvaldību iedzīvotāji un nevalstisko organizāciju pārstāvji, nedz masu mediju pārstāvji, nedz komersanti. Tikšanās laikā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvji ierobežoja konsultāciju dalībnieku tiesības uzstāties līdz piecām minūtēm katram deputātam. Visiem pašvaldības deputātiem konsultāciju ierobežotā laika dēļ jautājumus nebija iespējams uzdot. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvjiem tika uzdoti vairāki jautājumi, kuru apkopojums 2019. gada 2. jūlijā tika nosūtīts uz ministrijas e-pastiem pasts@varam.gov.lv un reforma@varam.gov.lv. Piemēram, tikai Ventspils pilsētas domes priekšsēdētāja Aivara Lemberga jautājumi ar jautājumu paskaidrojumiem bija uz 15 (piecpadsmit) lapām. Atbildes uz jautājumiem netika sniegtas nedz mutiski, nedz tās tika ietvertas Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projektā.
2019. gada 2. augusts	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministram uz e-pastiem pasts@varam.gov.lv un reforma@varam.gov.lv nosūtīti	2019. gada 2. augustā ir saņemta Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas automātiska atbilde ar šādu tekstu: «Informējam, ka Jūsu priekšlikumi un jautājumi par pašvaldību reformu tiks izskatīti un atbildēti, Jūsu sniegtā informācija

³⁴ Skat.: J. Pūces vizīte Ventspilī – tiešraides ieraksts.

https://www.ventspils.lv/lat/pasvaldibas_robezu_grozisana/tiksanas_video_ieraksts/.

Datums	Komunikācijas veids ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju	Komunikāciju vispārīgs novērtējums
1.	2.	3.
	šādi dokumenti: 1) jautājumi, kas tika uzdoti tikšanās laikā 2019. gada 23. jūlijā; 2) Ventspils pilsētas pašvaldības domes priekšsēdētāja prezentācija; 3) jautājumi par informatīvā ziņojuma sadaļu «Kopsavilkums un secinājumi»; 4) jautājumi saistībā ar Eiropas Padomes Ministru Komitejas rekomendāciju dalībvalstīm par vietējo un reģionālo iestāžu robežu un/vai struktūras reformu procesiem neievērošanu konsultāciju ar Ventspils pilsētas pašvaldības deputātiem norisē.	tiks izvērtēta un pēc iespējas ietverta, gatavojot priekšlikumus un ieteikumus politikas plānošanas dokumentiem un citiem normatīvajiem aktiem. Visi pašvaldību reformas dokumenti ir vērsti uz pašvaldību darba kvalitātes uzlabošanu, pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanu, kā arī administratīvo izdevumu un birokrātijas samazināšanu». Saņemot šādu paziņojumu, Ventspils pilsētas dome informēja ministriju, ka, izvērtējot minēto automātisko atbildi, secināms, ka Ventspils pilsētas pašvaldības domes vēstule nav izskatīta un atbilde uz to nav sniegta pēc būtības. Atbildes uz uzdotajiem jautājumiem nav ietvertas Ministru kabineta konceptuālā ziņojuma «Par administratīvi teritoriālo iedalījumu» projektā.

No minētā izriet, ka Ventspils pilsētas pašvaldības domes viedoklis par Ministru kabineta informatīvo ziņojumu «Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli» nav uzklausīts un izvērtēts, tādējādi pārkāpjot Eiropas Vietējo pašvaldības hartas 5. pantu un nerespektējot Ventspils pilsētas pašvaldības iedzīvotāju konstitucionālās tiesības piedalīties pašvaldības darbā.

Sēdes vadītājs,
Domes priekšsēdētāja 1. vietnieks
sadarbības jautājumos

G. Blumbergs